

Η επανάσταση μιας πόλης: Η Κομμούνα του Παρισιού

Αναδημοσίευση από κομπρεσέρ

Το μέλλον δε θα “ρθει
από μονάχο του, έτσι νέτο σκέτο,
αν δεν πάρουμε μέτρα
κι εμείς.

[...]

Η κομμούνα
δεν είναι μια βασιλοπούλα του παραμυθιού, που λες,
για να την ονειρεύεσαι
τις νυχτιές.
Μέτρησε,
καλοσκέψου,
σημάδεψε -
και τράβα, βήματα τα βήματα,
έστω και πάνω σε μικροζητήματα.

Δεν είναι μόνον
ο κομμουνισμός
στη γη,
στα κάθιδρα εργοστάσια εκείνα.
Είναι και μέσ” στο σπίτι,
στο τραπεζάκι μπρος,
στις σχέσεις,
στη φαμίλια,
στην καθημερινή ρουτίνα.

[...]

Εκείνος που υποτάχτηκε
στην πίεση της φαμίλιας,
κοιμάται
μέσ” στη μακαριότητα
ρόδων φτιαγμένων με χαρτί, -
αυτός δεν έφτασε το μπόι
της προσήλιας,
της δυνατής ζωής εκείνης
που θα “ρτει.

Σαν τη φλοκάτα
και το χρόνο επίσης,
ο σκόρος της καθημερινότητας
τον κατατρώει στιγμή στιγμή.
Το μεινεσμένο ρούχο
των ημερών μας για ν” αερίσεις,

ε, κομσομόλε, τίνάζέ το εσύ.

Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι

I

Η επανάσταση που έλαβε χώρα τους δύο τελευταίους μήνες της άνοιξης του 1871 στο Παρίσι παρά τη σύντομη ζωή της συνεχίζει να κατέχει μια ξεχωριστή θέση στην ιστορία της ανθρωπότητας για την απελευθέρωση. Θεωρήθηκε από την μαρξιστική παράδοση η πρώτη εργατική εξουσία που εγκαθιδρύθηκε στον κόσμο και πρόδρομος όλων των προλεταριακών επαναστάσεων που ακολούθησαν και που θα ακολουθήσουν. Ταυτόχρονα θεωρείται η πρώτη αστεακή επανάσταση πλήρους κλίμακας. Το Παρίσι των 72 ημερών, από τις 18 Μάρτη ως τις 28 Μάη, του 1871 είναι ταυτόχρονα ο τόπος μια νίκης και μιας ήττας. Ενώ η επανάσταση κατάφερε να εγκαθιδρύσει την εξουσία της ενάντια στην κεντρική κυβέρνηση και την αστική τάξη, που είχαν καταφύγει εκτός πόλης στα ανάκτορα των Βερσαλλιών, δεν μπόρεσε να τη μονιμοποιήσει, αφού έδωσε το χρόνο στην αντεπανάσταση να επανασυγκροτήσει τις δυνάμεις της και να πνίξει την πόλη στο αίμα 25.000 εξεγερμένων. Γιατί λοιπόν μια επανάσταση η οποία εγκαθίδρυσε μια αναποτελεσματική, όπως φάνηκε από την τελική έκβαση, εξουσία συνεχίζει να έχει μια τόσο εμβληματική θέση στην ιστορία των κοινωνικών και εργατικών αγώνων; Η απάντηση μάλλον βρίσκεται σε κάτι που μπόρεσε να γίνει φανερό και να διατυπωθεί ρητά μόλις το 1962, μέσα από τα λόγια τριών Καταστασιακών:

«Πρέπει να ξαναμελετήσουμε χωρίς καμία προκατάληψη το κλασικό εργατικό κίνημα και ιδιαίτερα όσον αφορά τους διάφορους πολιτικούς ή ψευδοθεωρητικούς κληρονόμους του, εφόσον το μόνο που κληρονόμησαν είναι η ήττα αυτού του κινήματος. Οι φαινομενικές επιτυχίες αυτού του κινήματος είναι οι θεμελιώδεις ήττες του (ο ρεφορμισμός ή η εγκαθίδρυση μιας κρατικής γραφειοκρατίας στην εξουσία) και οι ήττες του (η Κομμούνα ή η εξέγερση των Αστουριών) είναι μέχρι στιγμής οι αληθινές του νίκες και για το παρόν και για το μέλλον»

και αυτό γιατί:

«οι θεωρητικοί που ασχολούνται με την ιστορία αυτού του κινήματος αντιμετωπίζοντάς την αφ' υψηλού σαν παντογνώστες θεοί, όπως κάποτε ο κλασικός μυθιστοριογράφος, συμπεραίνουν με ευκολία πως η Κομμούνα ήταν αντικειμενικά καταδικασμένη, ότι ήταν αδύνατο να φτάσει κάπου. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι για όσους έζησαν το γεγονός αυτό το κάπου ήταν εκεί.»

Η Παρισινή Κομμούνα λοιπόν, συνεχίζει να είναι σημαντική και σήμερα γιατί εκτός από το να εγκαθιδρύσει την πρώτη εργατική (ή λαϊκή, όπως είναι η δική μας εκτίμηση) εξουσία, έδειξε με την ίδια της την «εργαζόμενη ύπαρξη» που ήταν, σύμφωνα με τον Μαρξ, το βασικότερο μέτρο της Κομμούνας, το κρυμμένο νόημα της επανάστασης, τον μετασχηματισμό ολόκληρης της ίδιας της ζωής, της καθημερινής ζωής στην πόλη.

Η σύντομη ζωή της Κομμούνας δεν μπορούσε να είναι αρκετή ώστε η επαναστατική διαδικασία να ξεδιπλωθεί σε όλο της εύρος και να πραγματοποιήσει τις ήδη υπάρχουσες τάσεις της στον χτισμένο χώρο της πόλης. Όμως η αλλαγή της ζωής ήδη «ήταν εκεί».

Εδώ θα προσπαθήσουμε να φωτίσουμε αυτή την πλευρά της Κομμούνας, τους τρόπους με τους οποίους αυτή έμελε να γίνει το μεγαλύτερο ως ακόμα και σήμερα «κίνημα πόλης». Πώς

ανακατέλαβε το αναμορφωμένο από τον Hausmann κέντρο του Παρισιού, πώς προσπάθησε να καταργήσει την εκμετάλλευση των ιδιοκτητών ακινήτων, πώς, τελικά, μετασχημάτισε τους χώρους και τους χρόνους της καθημερινής ζωής και πως, εν μέσω πολέμου, αντέστρεψε την ιεραρχία μέσα σε μια ατμόσφαιρα γιορτής με στοιχεία καρναβαλιού. Δεν θα εξιστορήσουμε την πορεία των γεγονότων καθώς τα κλασικά έργα το κάνουν πολύ καλύτερα απ' ό,τι θα μπορούσαμε εμείς, αλλά ούτε και θα απαριθμήσουμε τα μέτρα της Κομμούνας. Αυτά θα αναδεικνύονται κάθε φορά στο πλαίσιο που συζητάμε εδώ.

Πηγή: κομπρεσέρ